

Bruxelles, den 30.9.2020
SWD(2020) 306 final

ARBEJDSDOKUMENT FRA KOMMISSIONENS TJENESTEGRENE

**Rapport om retsstatssituationen 2020
Landekapitlet om Irland**

Ledsagedokument til

**MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET, RÅDET,
DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG OG
REGIONSUDVALGET**

**Rapport om retsstatssituationen 2020
Retsstatssituationen i Den Europæiske Union**

{COM(2020) 580 final} - {SWD(2020) 300 final} - {SWD(2020) 301 final} -
{SWD(2020) 302 final} - {SWD(2020) 303 final} - {SWD(2020) 304 final} -
{SWD(2020) 305 final} - {SWD(2020) 307 final} - {SWD(2020) 308 final} -
{SWD(2020) 309 final} - {SWD(2020) 310 final} - {SWD(2020) 311 final} -
{SWD(2020) 312 final} - {SWD(2020) 313 final} - {SWD(2020) 314 final} -
{SWD(2020) 315 final} - {SWD(2020) 316 final} - {SWD(2020) 317 final} -
{SWD(2020) 318 final} - {SWD(2020) 319 final} - {SWD(2020) 320 final} -
{SWD(2020) 321 final} - {SWD(2020) 322 final} - {SWD(2020) 323 final} -
{SWD(2020) 324 final} - {SWD(2020) 325 final} - {SWD(2020) 326 final}

DA

DA

SAMMENDRAG

Der blev i 2019 gennemført en række reformer af retssystemet, eller de er under udarbejdelse. Navnlig blev der oprettet et uafhængigt domstolsråd ved udgangen af 2019. Selv om opfattelsen af domstolenes uafhængighed allerede er meget klar, vil domstolsrådet bidrage til yderligere at fremme domstolenes uafhængighed fra den udøvende og den dømmende magt. Udvalget for adfærd i retsvæsenet vil have ansvaret for disciplinærsager, mens den endelige afgørelse om at afsætte dommere fortsat henhører under *Oireachtas'* (parlamentet) beføjelse. En planlagt reform sigter mod at ændre proceduren for forfremmelser og udnævnelser inden for retsvæsenet. Det er vigtigt, at denne reform garanterer domstolenes uafhængighed, under hensyntagen til Europarådets anbefalinger. Der er nedsat en arbejdsgruppe, som skal vurdere antallet og typen af dommere, der kræves for at sikre effektiv administration af retssystemet i de næste fem år. Den igangværende gennemgang af det civilretlige område kan give mulighed for bedre adgang til retsvæsenet, navnlig gennem retshjælpssystemet. Digitalisering og ressourcerne i retssystemet, herunder antallet af dommere, er fortsat en udfordring.

Irland har gennemført forskellige reformer med henblik på at styrke indsatsen for bekæmpelse af korruption, navnlig gennem *Criminal Justice (Corruption Offences) Act* fra 2018. Loven omfattede forskellige lovovertrædelser vedrørende korruption. Den indeholder desuden en bestemmelse om dobbelt strafbarhed, der kan begrænse mulighederne for retsforfølgelse af bestikkelse i udlandet. Irland har fastlagt en retlig og institutionel ramme vedrørende indberetning af aktiver og interessekonflikter samt adfærdskodekser og forpligtelser i forbindelse med skatteligning, som er ved at blive revideret. *Public Sector Standards Bill 2015* bortfaldt med opløsningen af *Dáil* (parlamentets underhus) i januar 2020. Den nye regerings program indeholder et tilsagn om at gennemføre reformer og konsolidere lovgivningen om etiske standarder i den offentlige forvaltning. Irlands injurielovgivning giver anledning til bekymring for så vidt angår pressens mulighed for at afsløre korruption. Der foregår i øjeblikket en omfattende gennemgang af Irlands regler for bekæmpelse af korruption, og man er ved at lægge sidste hånd på revisionen af injurielovgivningen.

Med hensyn til mediepluralisme har Irland en politisk kultur med forfatningsmæssige garantier og faste retlige strukturer, hvor man ikke blander sig i mediernes redaktionelle indhold og forhindrer interessekonflikter med hensyn til medieejerskab. Medietilsynsmyndigheden tog skridt til årligt at ajourføre og offentliggøre oplysninger om medieejerskab. Ytringsfrihed og retten til adgang til officielle oplysninger er veletablerede principper. Hyppig brug af og store omkostninger i forbindelse med injuriersager giver anledning til bekymring. En uafhængig privat ordning, som er indført og finansieret af de trykte medier, bestående af presserådet og presseombudsmanden, sikrer behandling af presseklager på grundlag af en adfærdskodeks.

Med hensyn til kontrolforanstaltninger er der fast praksis om høring af lovforslag fremlagt af regeringen og parlamentet og om forudgående konsekvensanalyser. Kontrol med lovforslag, der fremsættes af medlemmer af egen drift, som passerer et bestemt punkt i lovgivningsprocessen, har tilsvarende udviklet sig. Irlands uafhængige menneskerettighedskommission er godt rustet til at varetage sine opgaver. Selv om råderummet for civilsamfundet i Irland generelt anses for åbent, har begrænsninger for civilsamfundsaktiviteter vakt bekymring blandt civilsamfundsorganisationer i relation til konsekvensen af den nuværende fortolkning af valgloven (*Electoral Act*), som fastsætter restriktioner for civilsamfundsorganisationers muligheder for støtte.

I. RETSSYSTEMET

Irlands retssystem bygger på common law, og dets retsvæsen er opdelt i civilretlige og strafferetlige domstole. Domstolssystemet består af en øverste appelinstant (*Supreme Court*), en appeldomstol (*Court of Appeal*), og domstole i første instans, der omfatter *High Court* med fuld kompetence i alle straffesager og civile sager og domstole med begrænset retlig kompetence, *Circuit Court* og *District Court*, der udøver deres virksomhed på regionalt plan. To særlige strafferetlige domstole behandler straffesager vedrørende paramilitær, undergravende og organiseret kriminalitet¹. Desuden er der en række særlige domstole, der beskæftiger sig med forskellige områder, herunder arbejdsretlige forhold². Siden december, 2019 har alle dommere og anklagere været medlem af det nyligt oprettede domstolsråd. Dommerudnævnelser foretages af den irske præsident, efter indstilling fra regeringen. Det rådgivende udvalg for udnævnelse af dommere (*Judicial Appointments Advisory Board*) har ansvaret for at udvælge egnede kandidater til udnævnelse. Anklagemyndigheden er ikke en del af den dømmende magt. Rigsadvokaten (*Director of Public Prosecutions*) varetager uafhængigt straffesager ved domstolene. Sager med tiltalerejsning varetages af procederende advokater (*barristers*), der udpeges af rigsadvokaten fra sag til sag og procederer efter rigsadvokatens instrukser. Kammeradvokaten (*Attorney General*) er regeringens juridiske rådgiver. Inden for de juridiske erhverv er der to typer advokater — advokater med begrænset møderet (*solicitors*), der er samlet i *The Law Society*, og procederende advokater (*barristers*), der er samlet i *The Bar of Ireland*³. *Legal Services Regulatory Authority*, der er et uafhængigt organ, som blev oprettet i 2016, er Irlands nationale lovgivningsmyndighed for begge grene af det juridiske erhverv.

Uafhængighed

I slutningen af 2019 blev der oprettet et uafhængigt domstolsråd, der har ansvaret for at garantere domstolenes uafhængighed. En langstrakt reformproces har ført til oprettelse af Irlands første permanente domstolsråd. Dets primære funktioner ifølge lov om domstolsrådet (*Judicial Council Act*) er at behandle klager i relation til processuelle fejl, sikre videreuddannelse af dommerstanden⁴, og at udarbejde udkast til retningslinjer for visse områder, herunder erstatningssager, der vedrører personskade. Til varetagelse heraf har rådet oprettet en række udvalg, herunder udvalget for adfærd i retsvæsenet (*Judicial Conduct Committee*), udvalget for jurastudier (*Judicial Studies Committee*), udvalget for personskade (*Personal Injuries Committee*) og udvalget for retningslinjer i forbindelse med strafudmåling (*Sentencing Guidelines Committee*). Rådet består af alle siddende medlemmer af dommerstanden (omkring 160 dommere) og en bestyrelse med 11 dommere: fem ex-officio-medlemmer (den øverste retspræsident (*Chief Justice*) og fire retspræsidenter), fem dommere, der er valgt af deres kolleger, og en dommer som er valgt i fællesskab af de andre

¹ Et panel af siddende dommere fra *High Court* (retten i første instans/appeldomstolen) *Circuit Court* (kredsdomstolen) og *District Court* (distriktsdomstolen) udnævnes til *Special Criminal Court* (den særlige straffedomstol).

² De særlige domstole behandler også skattesager, ligestillingssager, udlændingesager, byggesager og arbejdsretlige sager. De særlige domstole ledes af højt kvalificerede specialister, og den udøvende myndighed er ofte involveret i proceduren for deres udnævnelse. Deres afgørelser kan appelleres til eller prøves ved *Circuit Court* eller *High Court* for så vidt angår retsspørgsmål.

³ De fleste *solicitors* er privatpraktiserende advokater, som udbyder tjenester direkte til deres klienter. Andre *solicitors* er "interne" jurister, der f.eks. er ansat i det offentlige eller det private erhvervsliv. De fleste *barristers* har specialiseret sig i selve procesførelsen og yder juridisk rådgivning og afgiver udtalelser, selv om de også kan fungere som "interne" jurister.

⁴ Dette er også en reaktion på anbefalingerne fra Greco. GRECO Fourth Evaluation Round — Evaluation Report, punkt 161; GRECO Fourth Evaluation Round — Interim Compliance Report, punkt 48-51.

medlemmer af bestyrelsen⁵. Oprettelsen af domstolsrådet kan bidrage til at sikre domstolenes uafhængighed og kvalitet, i overensstemmelse med anbefalingerne fra Sammenslutningen af Stater mod Korruption (Greco)⁶.

Borgernes og virksomheders opfattelse af domstolenes og dommernes uafhængighed er meget klar. Graden af domstolenes og dommernes uafhængighed opfattes som "rimelig god" eller "meget god" af 74 % af borgerne og 76 % af virksomhederne⁷. Denne høje grad med hensyn til opfattelsen af domstolenes uafhængighed har været konsekvent i de senere år.

En planlagt reform sigter mod at omorganisere proceduren for forfremmelser og udnævnelser inden for retsvæsenet. Drøftelser om denne reform har været i gang i en række år. I 2017 fremsatte regeringen et lovforslag til parlamentet herom, som bortfaldt med udløbet af parlamentets forrige valgperiode. I det nuværende system anbefaler *Judicial Appointments Advisory Board*⁸, med hensyn til førstegangsudnævnelser af dommere, mindst syv kandidater til hver ledige stilling til justits- og ligestillingsministeren⁹. Kandidaterne på listen er ikke opstillet i prioriteret rækkefølge, og regeringen er ikke forpligtet til kun at vælge fra listen. Forfremmelser af dommere¹⁰ foretages af den irske præsident efter indstilling fra regeringen og er ikke underlagt den procedure, som *Judicial Appointments Advisory Board* gennemfører¹¹. Greco¹² har udtrykt bekymring over de omfattende skønsbeføjelser, som den udøvende magt tillægges. Lovforslaget vedrørende oprettelse af en ny kommission for udnævnelser inden for retsvæsenet (*Judicial Appointments Commission*), der skulle bestå af en ikke-juridisk formand og et flertal af lægmedlemmer. Lovforslaget sigtede mod at begrænse antallet af foreslåede kandidater til højst tre, opstillet efter kommissionens valg, til hver ledige stilling. Forslaget lagde også op til, at alle udnævnelser inden for retsvæsenet skulle være omfattet af denne procedure (i modsætning til den nuværende proces, der kun forholder sig til førstegangsudnævnelser inden for retsvæsenet). Disse foreslåede bestemmelser kunne begrænse politiske skønsbeføjelser med hensyn til udnævnelser inden for retsvæsenet. Men den planlagte sammensætning af den nye kommission vakte bekymring,^{13,14} eftersom den lagde op til et flertal af lægmedlemmer. Regeringsgrundlaget for den nye

⁵ Ifølge oplysningerne fra Det Europæiske Netværk af Domstolsadministrationer (ENCJ) er rådets disponible ressourcer forholdsvis begrænsede. Bidrag fra ENCJ til rapporten om retsstatssituationen for 2020.

⁶ GRECO Fourth Evaluation Round — Evaluation Report, punkt 124; GRECO Fourth Evaluation Round — Interim Compliance Report, punkt 26.

⁷ Figur 44, 46 og 48, EU's resultattavle for retlige anliggender 2020. Opfattelsen af domstolenes uafhængighed er fordelt som følger: meget lav (under 30 % af respondenterne opfatter domstolenes uafhængighed som rimelig god eller meget god), lav (mellem 30-39 %), middel (mellem 40-59 %), høj (mellem 60-75 %), meget høj (over 75 %).

⁸ *Judicial Appointments Advisory Board* består af fem retspræsidenter, *Attorney General*, en repræsentant fra både *Law Society* og *Bar Council*, og tre lægmedlemmer, der er udpeget af justits- og ligestillingsministeren.

⁹ Artikel 16, stk. 4, i *Courts and Court Officers Act 1995*.

¹⁰ Processen kaldes "elevation".

¹¹ Medlemmer af dommerstanden kan rette henvendelse til *Attorney General's Office* og anmode om forfremmelse til en højere domstol. Sådanne interessetilkendegivelser behandles af regeringen i forbindelse med udpegelse af en kandidat til at besætte en ledig stilling ved den pågældende domstol.

¹² En udestående anbefaling fra Greco understregede behovet for at revidere det nuværende system for udvælgelse, ansættelse, forfremmelse og forflyttelse af dommere med henblik på at målrette udnævnelserne efter de bedst kvalificerede og egnede kandidater på en gennemsigtig måde uden for meget indflydelse fra den dømmende magt. Behovet for at yde tilstrækkelige ressourcer til *Judicial Appointments Advisory Board* er også blevet bragt på bane. GRECO Fourth Evaluation Round — Evaluation Report, punkt 132; GRECO Fourth Evaluation Round — Interim Compliance Report, punkt 37.

¹³ Europa-Kommissionen, Landerapport for Irland, 2018 (SWD(2018) 206 final), 2019 (SWD(2019) 1006 final), 2020 (SWD(2020) 506 final).

irske regering, som blev dannet i juni 2020, indeholder en forpligtelse til at ophøje dette lovforslag til lov inden for de første seks måneder af dens embedsperiode. Regeringen har forpligtet sig til at inddrage de berørte parter for at udarbejde behørigt ændringsforslag til det nuværende lovforslag for at sikre, at det har bred opbakning. Sådanne ændringer kunne være at sikre, at *Chief Justice* er ex officio-formand for instansen. Det er vigtigt, at reformen tager Europarådets anbefalinger i betragtning vedrørende sammensætningen af den myndighed, som skal træffe beslutninger om valg af dommer og deres karriere og dens rolle i udnævnelsesproceduren¹⁵.

Et nyt organ med ansvar for disciplinærsager mod dommere er oprettet for at forbedre dommeres ansvarlighed. Domstolsrådet har oprettet et udvalg for adfærd i retsvæsenet til behandling af klager over processuelle fejl og udarbejdelse af udkast til retningslinjer for adfærd og etik i retsvæsenet, som skal vedtages af rådet. Desuden kommer udvalget med råd og anbefalinger til adfærd og etik. Udvalget består af fem retspræsidenter som ex officio-medlemmer, tre dommere, som er valgt af deres kolleger, og fem lægmedlemmer, som er udpeget af regeringen blandt dem, der er indstillet af den offentlige udnævnelsestjeneste (*Public Appointments Service*). Forud for reformen var den eneste disciplinære sanktion for påvist misbrug af offentligt hverv eller inhabilitet efter resolutioner vedtaget af begge parlamentskamre at afsætte en dommer¹⁶. En sådan sanktion er imidlertid aldrig blevet anvendt. Reformen af ordningen vedrørende disciplinære sanktioner kunne føre til en forbedring af dommernes ansvarlighed, og det ville bevare domstolenes uafhængighed i overensstemmelse med EU-retten¹⁷ og tage Europarådets anbefalinger i betragtning¹⁸. Afsættelse af en dommer af disciplinære årsager er fortsat en af de mulige sanktioner. Hvis en sådan sanktion forventes brugt, er det udvalget for adfærd i retsvæsenet, som har ansvaret for at henvise sagen til justits- og ligestillingsministeren med forslag om at anmode parlamentskamrene om at afsætte en dommer. Det er stadig parlamentet, som har ansvaret for at træffe afgørelse om at afsætte dommere og bevarer sine skønsbeføjelser i den henseende¹⁹, hvilket kan give anledning til bekymring om politisering af processen. Endelig er anvendelsesområdet for domstolsprøvelse i sager vedrørende disciplinære sanktioner eller afsættelser begrænset til lovligheden af proceduren alene uden mulighed for at anfægte rigtigheden deraf²⁰.

¹⁴ GRECO Fourth Evaluation Round — Interim Compliance Report, punkt 35-36.

¹⁵ Se anbefaling CM/Rec(2010)12 fra Europarådets Ministerkomité, punkt 46-47. EU-Domstolen har, i forbindelse med udnævnelser inden for retsvæsenet foretaget af den udøvende magt efter anmodning fra et domstolsråd, oplyst, at for at et sådant råd kan bidrage til at gøre processen mere objektiv, så skal den være tilstrækkelig uafhængig af den udøvende og den dømmende magt samt den myndighed, til hvilken den skal foreslå en udnævnelse. Domstolens dom af 19.11.2019, AK, forenede sager C585/18, C624/18 og C- 625/18, præmis 137-138.

¹⁶ Forfatningens artikel 35.4.1.

¹⁷ Domstolens dom af 25.7.2018, LM, C216/18 PPU, præmis 67, jf. fodnote 18.

¹⁸ Se anbefaling CM/Rec(2010)12 fra Europarådets Ministerkomité, punkt 69. En udestående anbefaling fra Greco henviser til behovet for formelt at indføre en adfærdskodeks for dommere og for at tilknytte et sådan instrument til en ansvarlighedsmekanisme. GRECO Fourth Evaluation Round, punkt 146; GRECO Fourth Evaluation Round — Interim Compliance Report, punkt 43.

¹⁹ Artikel 89 i lov om dommerrådet fra 2019.

²⁰ I denne forbindelse har Domstolen fastslået, at "*en mulighed for at indbringe disciplinærorganers afgørelser for domstolene, udgør i denne forbindelse alle væsentlige garantier med henblik på at bevare den dømmende magts uafhængighed*" (Domstolens dom af 25.7.2018, LM, C- 216/18 PPU, præmis 67). Endvidere har Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol fastslået, at domstolsprøvelse af afgørelser om disciplinære sanktioner mod dommere "*must be appropriate to the subject-matter of the dispute, that is to say [...] to the disciplinary nature of the administrative decisions in question. This consideration applies with even greater force to disciplinary proceedings against judges, who must enjoy the respect that is necessary for the*

Det nyligt oprettede udvalg for retningslinjer i forbindelse med personskade (*Personal Injuries Guidelines Committee*) har ansvaret for at udarbejde generelle retningslinjer for erstatningsbeløb, der kan tilkendes af domstolene. Oprettelsen af dette udvalg²¹ følger en henstilling, der fremgår af rapporten fra udvalget for personskade²² og sigter mod at fremme ensartethed i forhold til erstatningsbeløb. Endvidere har udvalget for retningslinjer i forbindelse med strafudmåling²³ til opgave at udarbejde retningslinjer for strafudmåling. Selv om disse retningslinjer ikke er bindende, kræves det i loven om domstolsrådet, at retten skeler til disse retningslinjer og begrundet enhver fravigelse af retningslinjerne²⁴. Denne bestemmelse giver mulighed for at vurdere, hvorvidt retningslinjerne følges, og kan benyttes af appeldomstolene til at afgøre, hvorvidt de anførte grunde til fravigelsen er berettigede. I forbindelse med gennemførelsen af sådanne retningslinjer bør der tages behørigt hensyn til at bevare domstolenes uafhængighed med hensyn til utilbørlig påvirkning både udefra og indefra²⁵.

Kvalitet

Retssystemets budget og antallet dommere ligger fortsat under EU-gennemsnittet. Selv om retssystemets budget pr. indbygger, som var 55,7 EUR i 2018, har været støt stigende i de seneste år, er budgettet i procent af BNP stagneret²⁶. En ny domstolslov (*Courts Act*) har endvidere øget det maksimale antal almindelige dommere ved appeldomstolen (*Court of Appeal*) fra 9 til 15. Ifølge data fra 2018 var antallet af dommere i Irland imidlertid 160, hvilket er det laveste antal pr. indbygger i EU²⁷. Regeringsprogrammet, der blev annonceret i juni 2020, indeholder en forpligtelse til at oprette arbejdsgrupper, der skal vurdere antallet og typen af dommere, der kræves for at sikre effektiv administration af retssystemet i de næste fem år.

performance of their duties" (Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols dom af 6.11.2018, Ramos Nunes de Carvalho e Sá mod Portugal, sag nr. 55391/19, 57728/13 og 74041/13, præmis 196, se også præmis 176-186. Se også Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols dom af 5.5.2020, Kövesi mod Rumænien, sag nr. 3594/19, præmis 154)

²¹ Udvalget for retningslinjer i forbindelse med personskade består af syv dommere, der udpeges af *Chief Justice*.

²² Anden og endelig rapport fra udvalget for personskade, det irske erhvervs- og innovationsministerium, juli 2018.

²³ Udvalget for retningslinjer i forbindelse med strafudmåling består af otte dommere, der udpeges af *Chief Justice*, og fem lægmedlemmer, der udpeges af regeringen blandt de personer, der anbefales af den offentlige udnævnelsestjeneste.

²⁴ Artikel 92 og 99, som ændrer artikel 22 i *Civil Liability and Courts Act 2004*.

I henhold til Europarådets standarder skal der tages behørigt hensyn til at bevare domstolenes uafhængighed med hensyn til utilbørlig påvirkning både udefra og indefra²⁵. Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols dom af 22.12.2009, Parlov-Tkalčić mod Kroatien, præmis 86: "...*This internal judicial independence requires that they be free from directives or pressures from the fellow judges or those who have administrative responsibilities in the court such as the president of the court or the president of a division in the court. The absence of sufficient safeguards securing the independence of judges within the judiciary and, in particular, vis-à-vis their judicial superiors, may lead the Court to conclude that an applicant's doubts as to the (independence and) impartiality of a court may be said to have been objectively justified*". Ifølge Venedigkommissionen er praksis vedrørende retningslinjer, der er vedtaget af den øverste domstol (*Supreme Court*) eller en anden øverste domstol, og som er bindende for lavere retsinstanser, problematisk i forhold til intern uafhængighed (Venedigkommissionens udtalelse CDL-AD(2010)004-e, punkt 70).

²⁶ Figur 33, EU's resultattavle for retlige anliggender 2020

²⁷ Figur 35, EU's resultattavle for retlige anliggender 2020

Der er oprettet en undersøgelsesgruppe til at evaluere den civile retspleje, bl.a. med hensyn til bedre adgang til retsvæsenet og reduktion af sagsomkostningerne²⁸.

Undersøgelsesgruppen vil indberette og fremsætte henstillinger til justits- og ligestillingsministeren senere i 2020. Disse vurderinger kan imødekomme de problemstillinger, der er påpeget med hensyn til de ressourcer, som er til rådighed i retshjælpssystemet i civilretlige sager og den tid, som retshjælpsnævnet (*Legal Aid Board*) skal bruge på at vurdere berettigelsen til retshjælp i civile sager²⁹. Endvidere er sager ved de særlige domstole (f.eks. erstatningssager ved *Workplace Relations Commission* og arbejdsretten) ikke omfattet af retshjælp, medmindre der er tale om asylsager. Den irske menneskerettigheds- og ligestillingskommission (*Irish Human Rights and Equality Commission*) gav udtryk for betænkeligheder ved dette i 2019³⁰. Undersøgelsesgruppen vil også undersøge mulighederne for at fremme alternative konfliktløsningsmetoder, der i øjeblikket ikke anvendes ret meget i Irland³¹. Baseret på undersøgelsesgruppens rapport indeholder regeringsprogrammet en forpligtelse til at gennemføre reformer af det civile domstolsråd, hvilket omfatter bl.a. mere effektiv udnyttelse af domstolenes og retsvæsenets ressourcer. Arbejdet med udarbejdelsen af det nye *Criminal Justice (Legal Aid) Bill* er også i en fremskreden fase. Formålet med den nye lovgivning er at ajourføre og styrke systemet for tildeling af retshjælp i straffesager, herunder overdragelse af ansvaret for administration af ordningen fra justits- og ligestillingsministeriet til retshjælpsnævnet.

***Legal Services Regulatory Authority* træffer foranstaltninger med henblik på at fjerne de resterende hindringer på markedet for juridiske tjenester.** Siden vedtagelsen af *Legal Services Regulation Act 2015* er en række restriktioner bibeholdt i forhold til ydelse af juridiske tjenester, som hæmmer konkurrencen og dermed får sagsomkostningerne til at stige³². I 2019 indførte *Legal Services Regulatory Authority* en ny forretningsmodel for partnerselskaber med begrænset ansvar. De nye rammer for advokatpartnerselskaber, som f.eks. barrister-barrister-partnerskaber og barrister-solicitor-partnerskaber, forventes indført i 2020. En ny bestemmelse, der blev medtaget i *Legal Services Regulation Act* i 2019, styrker kravene til *solicitors* om at holde deres klienter ajour med præcise oplysninger om sagsomkostninger³³. Myndigheden vil også vende tilbage til spørgsmålet om tværfaglige partnerskaber (som inddrager jurister og andre fagpersoner) og har iværksat en offentlig høring i relation til en eventuel harmonisering af *barrister-* og *solicitor-*erhvervene.

²⁸ Undersøgelsesgruppen ser også på at forbedre procedurer og praksis for at reducere sagsbehandlingstiden, afskaffe forældede, unødvendige og indviklede procedureregler, revidere loven om sagsoplysninger, fremme alternative konfliktløsningsmetoder, revidere brugen af elektroniske kommunikationsmidler, herunder elektronisk sagsbehandling, undersøge, hvorvidt processkrifter og indlæg og andre sagsakter bør være tilgængelige eller kunne tilgås på internettet, og fastlægge tiltag for at gøre systemet mere effektivt for domstolsbrugerne med særlig vægt på sårbare domstolsbrugere.

²⁹ Irish Law Society, bidrag fra februar 2018 til Review of the Administration of Civil Justice, Council of the Bar of Ireland, indlæg af 25. november 2019 til Joint Committee on Justice and Equality vedrørende adgang til domstolsprøvelse og sagsomkostninger.

³⁰ Irish Human Rights and Equality Commission (IHREC), Ireland and the Convention on the Elimination of Racial Discrimination, november 2019, s. 142.

³¹ Figur 30, EU's resultattavle for retlige anliggender 2020 Man er i øjeblikket i gang med at oprette et mæglingsråd (*Mediation Council*), som fastsat i *Mediation Act 2017*, med henblik på oprettelse snarest muligt.

³² Europa-Kommissionen, Landerapport for Irland, SWD(2020) 506 final.

³³ Desuden blev *Office of the Taxing Master* den 7. oktober 2019 skiftet ud med *Office of the Legal Costs Adjudicators*, som fastsat i Part 10 i *Legal Services Regulation Act 2015*. Den foreskriver et nyt og bedre sagsomkostningssystem, hvilket vil føre til større gennemsigtighed, og modernisering og ændring af det tidligere system for sagsomkostninger. En *Chief Legal Cost Adjudicator* og én *Legal Cost Adjudicator* blev udnævnt i oktober 2019. Den anden *Legal Cost Adjudicator* er udnævnt og vil tiltræde posten i oktober 2020.

Der arbejdes på at digitalisere retssystemet³⁴. Irland scorer under EU-gennemsnittet med hensyn til tilgængeligheden af elektroniske midler, informations- og kommunikationsteknologi til sagsstyring og statistikker over domstolsaktiviteter³⁵. Domstolstjenesten (*Courts Service*) har udarbejdet et strategisk dokument,³⁶ der har til formål at levere digitalisering og støtte til domstolene gennem processen. Denne tilgang har til formål at minimere antallet af sager, der skal behandles i domstolenes regi, kun at kræve deltagelse i retsmøder hvor det er nødvendigt, afholde og styre retsmøder og sagsoplysninger digitalt, og vedtage en digital model for indgivelse af sagsakter. Courts Service Online (CSOL)-projektet sigter mod at integrere ét sagsstyringssystem på en fælles platform for de civile retlige procedurer i alle retsinstanser. Det nye system giver mulighed for at indgive begæring og foretage betaling online, samle afgørelser og arkivere akter elektronisk. De arbejdsområder, der vil kunne drage nytte af den nye platform, er konkurs- og småkravsprocedurer og procedurer ved *Supreme Court* og *Court of Appeal*. I 2019 blev CSOL yderligere forlænget for at fremme elektronisk indgivelse af begæring til *Office of the Legal Costs Adjudicator*. Den igangværende gennemgang af det civile retssystem ser også på revision af brugen af elektroniske kommunikationsmidler, herunder elektronisk sagsbehandling og undersøgelse af, hvorvidt processkrifter, indlæg og andre sagsakter bør være elektronisk tilgængelige.

Der er truffet foranstaltninger med henblik på at gøre det lettere for domstolene at fortsætte deres virksomhed under covid-19-pandemien. Navnlig blev der i april 2020 påbegyndt et program til fremme af virtuelle retsmøder, og siden da er antallet virtuelle retsmøder steget støt. Derudover har *Supreme Court* og *Court of Appeal* gjort omfattende brug af virtuelle retsmøder i appelsager. Med hensyn til straffesager har der været en stigning i brugen af fjernapplikationer. Virtuelle retsmøder bliver i stigende grad anvendt ved retsmøder vedrørende varetægtsfængsling, anmodninger om løsladelse mod kaution og fristforlængelser, hvor den tiltalte er varetægtsfængslet³⁷. En ny lov fra august 2020 gør det muligt i videre udstrækning at benytte virtuelle retsmøder i civile sager og i straffesager ved appeldomstole. Det giver også øget mulighed for indgivelse af sagsakter elektronisk i civile sager og afholdelse af virtuelle retsmøder³⁸. Mindre lovovertrædelser bliver fortsat stadig behandlet ved *District Court*, om end med reduceret kapacitet i domhusene. Sager, hvor den tiltalte er varetægtsfængslet, har højeste prioritet. Domstolstjenesten har også udarbejdet en offentlig informationsvideo om besøgsrestriktioner ved domstolene under covid-19.

Effektivitet

Den igangværende gennemgang af det civile retssystem har til formål at optimere procedurer og praksis for at reducere sagsbehandlingstiden. Den gennemsnitlige sagsbehandlingstid i første instans ved *High Court* og *Circuit Court* var omkring 750 dage i

³⁴ Det bemærkes også, at de nuværende statistiske oplysninger om retssystemet ikke giver mulighed for at rapportere om data vedrørende gennemløbstiden i civile og forvaltningsretlige sager på EU's resultattavle for retlige anliggender.

³⁵ Figur 27 og 40, EU's resultattavle for retlige anliggender 2020

³⁶ Courts Service, Long-Term Strategic Vision to 2030: Supporting Access to Justice in a modern, digital Ireland.

³⁷ Der blev afholdt ca. 400 virtuelle retsmøder i juli 2020. Derudover har der været op til 3 000 retsanmodninger om måneden via videolink fra fængslerne til straffedomstolene. Nævninge- og domsmandssager, som i vid udstrækning var sat på pause fra marts til juni, er startet op igen.

³⁸ Civil Law and Criminal Law (Miscellaneous Provisions) Act 2020.

2018 med en stigning på ca. 70 dage fra 2017 ved *Circuit Court*³⁹. Den gennemsnitlige sagsbehandlingstid ved *High Court*, der behandler handelsretlige sager i første instans, var steget fra 287 dage i 2017 til 321 i 2018, og sagsbehandlingstiden i sager om personskade var omkring 980 dage i 2018⁴⁰. Regeringen har også forpligtet sig til at tage antallet af og typen af dommere, der kræves for at reducere sagsbehandlingstiden, op til fornyet overvejelse for at tackle visse udfordringer med hensyn til effektiviteten⁴¹.

Proceduren i straffesager er under revision. En revision af den generelle opbygning af *Criminal Procedure Bill* blev godkendt af regeringen i juni 2015, men offentliggørelsen af selve lovforslaget er siden da blevet udskudt flere gange. Det primære formål med denne lovgivning er at opnå en mere effektiv og retfærdig rettergang og for at nedbringe omfanget af forsinkelser i det strafferetlige system generelt. Så vidt muligt skal alle omstridte spørgsmål vedrørende sagen og beviser, der skal bruges i retten, være på plads, før sagen starter ved et nævningeting, for at nedbringe risikoen for unødvendige afbrydelser af sagen af juridiske årsager. Dette vil også være til gavn for bekæmpelsen af korrupsion.

En kompensationsordning for sager med urimelig lang sagsbehandlingstid ved domstolene mangler stadig. Lovgivning om oprettelse af en kompensationsordning for tilkendelse af erstatning i sager med lange sagsbehandlingstider ved domstolene er påkrævet i henhold til en afgørelse afsagt af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol⁴², men mangler stadig at blive behandlet i parlamentet. Regeringen godkendte lovforslaget, som omhandlede en kompensationsmekanisme i form af et udenretsligt retsmiddel⁴³. I maj 2019 hilste *Parliament Joint Committee on Justice and Equality* forsøget på at indføre et sådan retsmiddel velkommen, men udtrykte tvivl om, hvorvidt den udenretslige model var det mest effektive middel. Fuldblydelsen af afgørelsen fra Menneskerettighedsdomstolen er under skærpet tilsyn af Europarådets Ministerkomité⁴⁴.

II. RAMME FOR BEKÆMPELSE KORRUPTION

Kompetencerne og ansvaret for udvikling og gennemførelse af politikker til bekæmpelse af korrupsion og for at forebygge, afsløre, efterforske og retsforfølge sager om korrupsion deles mellem forskellige myndigheder. Efterforskningen i sager om korrupsion varetages af *Garda National Economic Crime Bureau*, som har oprettet en specialenhed til bekæmpelse af korrupsion. *Public Sector Standards Bill 2015* bortfaldt med opløsningen af *Dáil* (det irske parlaments underhus) i januar 2020. Den nye regerings program indeholder et tilsagn om at gennemføre reformer og konsolidere lovgivningen om etiske standarder i den offentlige forvaltning. *Standards in Public Office Commission* har ansvar for håndhævelsen af *Electoral Acts*, *Ethics Acts* og *Regulation of Lobbying Act 2015*. En omfattende gennemgang af Irlands regler for bekæmpelse af korrupsion er p.t. undervejs. Regeringen bekendtgjorde i sit seneste program, at den vil gøre en indsats for at bekæmpe korrupsion efter den omfattende gennemgang af reglerne for bekæmpelse af korrupsion og gøre foranstaltningerne til bekæmpelse af korrupsion mere effektive.

³⁹ 749 dage ved *High Court* i 2018 (753 dage i 2017). 749 dage ved *Circuit Court* i 2018 (678 i 2017). 163 dage ved *District Court* i 2018 (120 i 2017).

⁴⁰ Sagsbehandlingstiden i sager om personskade var i gennemsnit 983 dage i 2018 og 994 dage i 2017.

⁴¹ Europa-Kommissionen, Landerapport for Irland, SWD(2020) 506 final.

⁴² Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols (Store Afdeling) dom af 10.9.2010, McFarlane mod Irland, sag nr. 31333/06.

⁴³ Compensation for delays in Court Proceedings Bill.

⁴⁴ Endelig beslutning fra Europarådets Ministerkomité, CM/Del/Dec(2019)1362/H46-13, 3.-5.12.2019.

I Transparency Internationals Corruption Perceptions Index for 2019 scorede Irland 74/100 og indtog 8. pladsen i EU og 18. pladsen globalt⁴⁵. 68 % af de irske respondenter i den seneste Eurobarometerundersøgelse⁴⁶ mener, at korruption er udbredt i Irland (EU-gennemsnit: 71 %), og 25 % af personerne føler sig personligt berørt af korruption i deres dagligdag (EU-gennemsnit: 28 %). Med hensyn til virksomheder mener 33 %, at korruption er udbredt (EU-gennemsnit: 63 %). 11 % af virksomhederne mener, at korruption er et problem, når de driver virksomhed (EU-gennemsnit: 37 %). 35 % af respondenterne mener, at der er tilstrækkelige vellykkede retsforfølgelser til at afholde folk fra korrupt praksis (EU-gennemsnit: 36 %) mens 26 % af virksomhederne mener, at privatpersoner og virksomheder, der bliver taget i bestikkelse af en højtstående embedsmand, bliver behørigt straffet (EU-gennemsnit: 31 %)⁴⁷.

Der er på det seneste foretaget en del vigtige ændringer af den retlige og institutionelle ramme for bekæmpelse af korruption. Den seneste revision vedrører *Criminal Justice (Corruption Offences) Act*⁴⁸, som blev ophøjet til lov den 5. juni 2018 og trådte i kraft den 30. juli 2018. Loven ophævede og erstattede tidligere lovgivning om korruptionsbekæmpelse og indførte også nye lovovertrædelser og højere straffe i korruptionssager. På baggrund af henstillinger fra Mahon-undersøgelsesretten⁴⁹, er nye lovovertrædelser blevet indført med loven, såsom at betale en tredjepart, velvidende at betalingen vil blive brugt til bestikkelse. Den omfatter også udvidelser til formodninger om korruption, hvilket er medtaget i *Prevention of Corruption Amendment Act 2001*. Juridiske personers strafansvar blev indført i den reviderede lovgivning i 2018, men der mangler stadig resultater på dette område. Strafferetsplejeloven er også blevet revideret (se afsnittet "Retssystemet"). Det skal bemærkes, at regeringen i juni 2020 bekendtgjorde, at en revision af *Criminal Justice (Corruption Offences) Act 2018* endvidere påtænkes for at øge effektiviteten af retsforfølgelse af personer for økonomisk kriminalitet⁵⁰.

Kompetencerne og ansvaret for udvikling og gennemførelse af politikker til bekæmpelse af korruption og for at forebygge, afsløre, efterforske og retsforfølge sager om korruption deles mellem forskellige myndigheder i Irland. *An Garda Síochána* (politiet) varetager alle politiopgaver i Irland, herunder strafferetlig efterforskning til bekæmpelse af korruption. *An Garda Síochána* har også medarbejdere, som er udlånt til eksterne agenturer for at bistå med og koordinere efterforskningen af sager om økonomisk kriminalitet, herunder *Director of Corporate Enforcement, Competition and Consumer Protection Commission* og *Department of Employment Affairs and Social Protection*. Efterforskning i korruptionssager varetages af Irlands nationale politi, *An Garda Síochána*. *Garda National Economic Crime Bureau* har oprettet en specialenhed til bekæmpelse af korruption, der har eneansvaret for efterforskningen i udenlandske bestikkelses- og korruptionssager og for efterforskningen i indenlandske bestikkelses- og korruptionssager af national betydning. Specialenheden fungerer som ekspertisecenter for efterforskning, forebyggelse og bekæmpelse af korruption og det er i forbindelse hermed, at enheden yder assistance til andre nationale og lokale enheder, hvis det kræves. Enheden blev oprettet som ledende organ for efterforskning i sager om korruption og bestikkelse. Dens operationelle område omfatter forebyggelse, afsløring, bekæmpelse og efterforskning af sager om bestikkelse og korruption. Enheden undersøger

⁴⁵ Transparency International, 2019 Corruption Perception Index.

⁴⁶ Særlig Eurobarometerundersøgelse 502 (2019).

⁴⁷ Flash Eurobarometer 482 (2019).

⁴⁸ Criminal Justice (Corruption Offences) Act 2018 blev ophøjet til lov den 5.6.2018.

⁴⁹ Mahon-undersøgelsesretten foretog undersøgelse af visse planlægningssager og betalinger til politikere og fremsatte seks henstillinger vedrørende bekæmpelse af korruption: <https://planningtribunal.ie/>.

⁵⁰ Regeringsprogrammet, juni 2020.

proaktivt sager og indsamler bestikkelses- og korruptionsrelaterede efterretninger. I relation til de tildelte ressourcer til bekæmpelse af korruption opererer enheden p.t. med begrænset kapacitet, idet kun tre ud af seks stillinger er besat⁵¹.

Når efterforskningen i korruptionssager er afsluttet af *An Garda Síochána*, sendes sagen til *Director of Public Prosecutions*, medmindre efterforskningen indstilles på grund af manglende beviser. I efterforskningen af korruptionssager bistås *Garda National Economic Crime Bureau* af relevante nationale operationelle enheder, såsom *Financial Intelligence Unit* og *Criminal Assets Bureau*, som er et uafhængigt organ bestående af flere instanser, i forbindelse med beslaglæggelse og konfiskation af udbytte fra strafbare forhold. Når hele *An Garda Síochána*s efterforskning af en korruptionssag er afsluttet, overgår sagen til *Director of Public Prosecutions*. *Director of Public Prosecutions* har ingen efterforskningsfunktioner, men samarbejder regelmæssigt med *An Garda Síochána* og andre efterforskningsagenturer under efterforskningen og yder navnlig juridisk og procesretlig rådgivning. I en række komplekse korruptionssager vil sagen blive forelagt *Director of Public Prosecutions*, normalt *Special Financial Crime Unit*, med henblik på juridisk vejledning, før efterforskningen afsluttes. I juni 2019 indledte *Garda Inspectorate* en undersøgelse af, hvordan *Gardaí* tackler korruption inden for egne rækker.

Der arbejdes på en evaluering af antikorrupsionsstrukturer og -procedurer inden for retshåndhævelse på det strafferetlige område. I 2018 udnævnte justits- og ligestillingsministeren en forhenværende *Director of Public Prosecutions* og ekspert i bekæmpelse af korruption som leder af undersøgelsen af, hvorvidt forskellige statslige organer, der er involveret i foranstaltninger til bekæmpelse af korruption, samarbejder effektivt, med henblik på at identificere eventuelle mangler eller hindringer. Undersøgelsesgruppen skal præsentere sine resultater senere i efteråret 2020. Regeringen bekendtgjorde i sit program, der blev vedtaget i juni 2020, at den vil bekæmpe korruption og følge op på undersøgelsen og gøre foranstaltningerne til bekæmpelse af korruption mere effektive.

Nogle korruptionssager på højt niveau er blevet behandlet ved undersøgelsesretter. Sådanne procedurer er ofte meget langvarige og i nogle tilfælde har domstole fundet, at beviser ikke kan antages til realitetsbehandling. De særlige domstole er blevet kaldt "et langvarigt, fordyrende og utilfredsstillende middel til afsløring af korruption" af Transparency International Ireland⁵². Der er nedsat ti særdomstole siden 1991. Moriarty-undersøgelsesretten vedrørende betalinger til politikere og Mahon-undersøgelsesretten vedrørende planlægningsager fungerede i henholdsvis 14 og 16 år.

Forebyggelse af korruption og fremme af integritetsforanstaltninger er iværksat. Disse er fastsat i forskellige dele af lovgivningen, herunder *Ethics Acts*⁵³ og *Regulation of Lobbying Act 2015*⁵⁴. *Regulation of Lobbying Act* har gjort det obligatorisk at gøre oplysninger om lobbyaktiviteter og opsøgning af embedsmænd offentligt tilgængelige i et webbaseret lobbyregister. Som fastsat i *Ethics Acts* er *Standards in Public Office Commission* en uafhængig tilsynsmyndighed med en række ansvarsområder inden for forebyggelse af

⁵¹ Spørgsmålet om ressourcer er blevet påpeget som værende en udfordring, når det handler om efterforskninger, og det kan være svært at få tilladelse til elektronisk overvågning i sager om korruption, da de har lavere prioritet end terrorsager og sager om organiseret kriminalitet.

⁵² Transparency International Ireland, Submission to the Department of Justice and Equality Review Group consultation on anti-fraud and anti-corruption structures and procedures, 2019.

⁵³ Ethics in Public Office Act of 1995 og Standards in Public Office Act of 2001.

⁵⁴ Regulation of Lobbying Act 2015.

korruption og interessekonflikter. Den har bl.a. til opgave at administrere de etiske rammer for den offentlige sektor og regulering af lobbyisme. I henhold til *Regulation of Lobbying Act* kan *Standards in Public Office Commission* undersøge manglende overholdelse og retsforfølge andre overtrædelser af lovgivningen i form af summarisk behandling med begrænset bevisførelse, såsom manglende indsendelse af en opgørelse inden for den fastsatte frist. Den del af loven, der fastsætter bestemmelser om efterforskning og fuldbyrdelse, trådte i kraft den 1. januar 2017. *Standards in Public Office Commission* fører tilsyn med *Register of Lobbying*.

Generelle regler og procedurer vedrørende interessekonflikter er fastsat i *Ethics Acts*. *Standards in Public Office Commission* offentliggør retningslinjer for overholdelse af bestemmelserne i disse love. Endvidere har *Standards in Public Office Commission* ansvaret for at administrere oplysninger om økonomiske interesser og skatteligningsordninger samt undersøge og indberette eventuelle forhold, der er i strid med lovgivningen. De nævnte funktioner vedrører indehavere af embeder (herunder ministre og viceministre), *Attorney General*, særlige rådgivere og indehavere af særlige bestyrelsesposter og særlige stillinger i den offentlige sektor. *Protected Disclosures Act*, som fastlægger en omfattende retlig ramme for beskyttelse af whistleblowere og beskyttelse mod repressalier, blev vedtaget i 2014. Transparency International beretter, at selv om der efter vedtagelsen af lovgivningen om whistleblowere i 2014, fulgte en stigning på 115% i antallet af personer med behov for særlig juridisk rådgivning eller vejledning siden 2011, er nogle problemer dog stadig uløste med hensyn til opfølgende foranstaltninger⁵⁵. Resultaterne af en Eurobarometerundersøgelse viser, at 32 % af respondenterne mener, at der ikke er beskyttelse for dem, som indberetter korruption⁵⁶.

Undersøgelse og overvågning af overholdelse af etiske regler står over for lovgivningsmæssige og strukturelle hindringer. *Ethics Acts* giver *Standards in Public Office Commission* mulighed for at udnævne en undersøgelsesansvarlig til at indlede en foreløbig undersøgelse som følge af en klage for at undgå skade på omdømme, når det viser sig, at der ikke er hold i beskyldningerne. Men når *Standards in Public Office Commission* iværksætter en undersøgelse af egen drift, har de ikke mulighed for at udnævne en undersøgelsesansvarlig. Det har den praktiske konsekvens, at grænsen for iværksættelse af en fuld undersøgelse af egen drift er temmelig høj. Desuden kan en fuld undersøgelse kun behandles, når alle seks medlemmer af *Standards in Public Office Commission* er til stede, selv om resten af dets arbejde kan gennemføres af et beslutningsdygtigt antal medlemmer på tre. Ressourcerne er også ret begrænsede set i forhold til *Standards in Public Office Commissions* vidtrækkende ramme af kompetencer.

III. MEDIEPLURALISME

Ifølge den irske forfatning garanterer staten udøvelse af grundlæggende rettigheder for alle borgere, bl.a. ytringsfrihed og pressefrihed, for så vidt som dette ikke strider mod den offentlige orden og moral⁵⁷. *Broadcasting Authority of Ireland* blev oprettet med *Broadcasting Act* fra 2009. Adgang til oplysninger er omfattet af *Freedom of Information Acts* fra 1997, 2003 og 2014, og beskyttelse af whistleblowere ydes i henhold til *Protected Disclosures Act* fra 2014. En høring om revision af den irske injurielovgivning fandt sted i

⁵⁵ Transparency International, Speak up report 2017.

⁵⁶ Særlig Eurobarometerundersøgelse 502 (2019).

⁵⁷ Personal Rights, artikel 40, stk. 6.1.

slutningen af 2016, og regeringen, der tiltræder i 2020, har givet tilsagn om reformer inden for dette område⁵⁸.

Tilsynsmyndigheden for audiovisuelle medietjenester, *Broadcasting Authority of Ireland*, anses for at være effektiv, transparent og uafhængig⁵⁹. *Broadcasting Act of 2009*⁶⁰ indeholder en række bestemmelser med henblik på at sikre, at *Broadcasting Authority of Ireland* er juridisk adskilt fra regeringen og funktionsmæssigt uafhængig af regeringen og ethvert andet organ. Det blev ifølge Media Pluralism Monitor Report on Ireland in 2018-2019 (MPM 2020) vurderet, at der var meget lav risiko forbundet med dens uafhængighed. *Broadcasting Authority of Ireland* består af ni medlemmer. Fem af medlemmerne, herunder formanden, er udpeget af regeringen efter indstilling fra kommunikationsministeren, og fire af medlemmerne er udpeget af regeringen efter indstilling fra den samme minister, men på anbefaling fra et parlamentarisk udvalg. Loven fastsætter en høj grænse for regeringens afsættelse af et medlem af *Broadcasting Authority of Ireland*, hvilket kræver, at "der vedtages resolutioner i begge parlamentskamre med opfordring til at afsætte vedkommende".

I januar 2020 fremlagde kommunikationsministeren et lovforslag, *Online Safety and Media Regulation Bill*, med henblik på at gennemføre dele af den reviderede AVMSD. Den nye regerings program lægger op til at ophøje forslaget til lov. Det reviderede direktiv om audiovisuelle medietjenester (AVMSD) fastsætter en række specifikke garantier for de nationale medietilsynsmyndigheders uafhængighed og effektivitet. Irland i øjeblikket ved at gennemføre det reviderede direktiv om audiovisuelle medietjenester. Med det nye lovforslag følger oprettelse af en *Online Safety Commissioner* og omdannelse af den eksisterende *Broadcasting Authority of Ireland* til en mediekommission med ansvar for hele den audiovisuelle sektor (radio-/tv-selskaber, audiovisuelle on demand-tjenesteydelser og onlineplatforme, herunder sociale medier).

Det irske presseråd og presseombudsmanden varetager behandlingen af presseklager⁶¹. De omfatter aviser (trykte og online), magasiner og onlinenyhedspublicationer, som er medlem af presserådet. Presserådet består af 13 medlemmer. Syv af dem, herunder formanden, er uafhængige medlemmer, som er udpeget efter en offentlig udvælgelsesprøve. De resterende seks medlemmer kommer fra mediebranchen. Presserådet udpeger presseombudsmanden efter en offentlig udvælgelsesprøve. Presseombudsmanden modtager klager fra offentligheden og søger at løse dem ved en forligs- eller mæglingsprocedure. Hvis det ikke er muligt, træffer presseombudsmanden en afgørelse på baggrund af adfærdskodeksen. Presserådet træffer afgørelse i appelsager over afgørelser truffet af presseombudsmanden og i klagesager, der henvises direkte til presserådet af presseombudsmanden.

⁵⁸ Irland ligger på en 13. plads i 2020 World Press Freedom Index, hvilket er to pladser højere end i 2019. Journalister uden Grænser, Irland. Ifølge *Defamation Act 2009* kan justitsministeren give et selvregulerende organ for de trykte medier lovfæstet anerkendelse som "presseråd", forudsat det opfylder kravene til uafhængighed og andre forhold, som fastsat i Schedule 2 i *Defamation Act 2009*. I 2010 udstedte justitsministeren således en bekendtgørelse i overensstemmelse med *Defamation Act 2009* om anerkendelse af det irske presseråd som "presseråd". Presserådet er derfor et ikke-lovbestemt organ, men er anerkendt ved lov.

⁵⁹ 2020 Media Pluralism Monitor, s. 10, som bekræftet af oplysninger indhentet i forbindelse med landebesøget.

⁶⁰ *Broadcasting Act 2009*.

⁶¹ Presserådet af presseombudsmanden er resultatet af en proces fra 2004, hvor branchen dannede et *Press Industry Steering Committee* bestående af repræsentanter for forlæggere og journalister. Processen førte til oprettelsen af presserådet i 2007 og presseombudsmanden i 2008 samt udarbejdelsen af en adfærdskodeks. <https://www.pressombudsman.ie/>.

I 2019 indgik *Broadcasting Authority of Ireland* en aftale med *Dublin City University* om at ajourføre og hvert år offentliggøre oplysninger om ejerskab og kontrolforanstaltninger og ændringer deraf. Efter irsk selskabsret er det ikke et krav, at virksomheder, medierelaterede eller andet, skal offentliggøre oplysninger om, hvem der er den reelle ejer af deres aktier⁶². Med hensyn til radio- og tv-medier, der opererer på licens udstedt af *Broadcasting Authority of Ireland*, kan offentligheden få adgang til — via *Broadcasting Authority of Irelands* afdelinger — alle aftaler, som *Broadcasting Authority of Ireland* har indgået, herunder oplysninger vedrørende medieselskabers ejerskabsstrukturer. Desuden fremgår det af *2014 Competition and Consumer Protection Act*, at virksomheder, der er involveret i mediefusioner eller -opkøb, skal underrette kommunikationsministeren om de nærmere detaljer vedrørende disse virksomheders ejerskabsforhold. Loven kræver også, at *Broadcasting Authority of Ireland* udarbejder og offentliggør en rapport, der beskriver ejerskabs- og kontrolforholdene for virksomheder, der driver et medieselskab i Irland. Endvidere indeholder rapporten oplysninger om ejerskabsændringer og kontrolforhold i sådanne virksomheder gennem de sidste tre år og kommer med en analyse af konsekvenserne af sådanne ændringer for mediepluralisme i Irland. Der er allerede udarbejdet to sådanne rapporter: Den ene dækker perioden 2012-2014, og den anden dækker perioden 2015-2017⁶³. Det reviderede direktiv om audiovisuelle medietjenester opfordrer medlemsstaterne til at vedtage lovgivningsmæssige foranstaltninger, der kræver, at medietjenesteudbydere under deres jurisdiktion gør oplysninger om deres ejerskabsstruktur tilgængelige, herunder oplysninger om de reelle ejere. Ifølge MPM 2020 Report for Ireland anses gennemsligt medieejerskab for at være forbundet med middel risiko, en smule forbedret i forhold til tidligere evalueringer som følge af ændringer efter gennemførelsen af EU's direktiv om bekæmpelse af hvidvask af penge (november 2018) og ovennævnte *Competition and Consumer Protection Act*.

Der er ingen specifikke regler om statslig reklame i medierne. MPM 2017 Report for Ireland⁶⁴ rejste spørgsmålet om manglen på specifikke regler ud over standardregler om indkøb, i forbindelse med statslig reklame i medierne. Den retlige ramme er den samme. Ikke desto mindre ser det ud til, at det eneste nævneværdige spørgsmål, der har været rejst siden da, var den omstridte sag, hvor lokale og regionale aviser blev bedt om at offentliggøre indhold vedrørende regeringens udviklingsplan "Ireland 2040" på en måde, der syntes at udviske grænserne mellem redaktionelt indhold og reklamer⁶⁵.

Den irske regering har truffet en række foranstaltninger for at sikre, at journalistiske undersøgelser ikke fører til intimidering og repressalier. Selv om Irland ikke har en specifik national mekanisme, der sigter mod at beskytte journalisters sikkerhed, synes rammen for beskyttelse af journalister at være robust. F.eks. beskytter *Protected Disclosures Act 2014* medarbejdere, der fortæller om forseelser på arbejdspladsen. Der har ikke været udsendt nogen advarsler i relation til Irland på Europarådets platform med henstilling om beskyttelse af journalisterhvervet og journalisters sikkerhed, siden den blev oprettet i 2015.

Den nye regering har givet tilsagn om at reformere injurielovgivningen. Målet vil være at sikre balance med hensyn til ytringsfrihed, retten til beskyttelse af ære og omdømme og

⁶² Der er oprettet et register over reelt ejerskab i Irland. Medlemmer af offentligheden kan anmode om at få adgang til begrænsede oplysninger om reelt ejerskab.

⁶³ Der er adgang til begge rapporter via nedenstående link: <https://www.bai.ie/en/news-and-information/publications/>.

⁶⁴ 2020 Media Pluralism Monitor, s. 10.

⁶⁵ Irish Times, Regional newspapers reject claims about Government "advertorials", 27.2.2018.

retten til domstolsprøvelse. Hyppige injuriersøgsmål, høje advokatsalærer og høje erstatninger tilkendt af de irske domstole anses for at være en tilskyndelse til selvcensur og en begrænsning for mediefriheden og til skade for bekæmpelsen af korruption. En høring om revisionen af den irske injurielovgivning fandt sted i slutningen af 2016 og starten af 2017, og sidste hånd er i øjeblikket ved at blive lagt på den med henblik på en ændring af lovgivningen i starten af 2021⁶⁶. I 2017 fastslog Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, i forbindelse med tilkendelse af erstatning på 1,25 mio. EUR i en injuriersag i Irland, at uforholdsmæssig høje erstatninger i injuriersager anses, i princippet, for at kunne have en negativ indvirkning på mediernes ytringsfrihed, og bør derfor undersøges særligt nøje. Sagen blev anlagt og afgjort i henhold til *Defamation Act 1961*⁶⁷.

Adgangen til oplysninger er generelt sikret⁶⁸. *Freedom of Information Acts* fra 1997, 2003 og 2014 forpligter regeringskontorer og andre offentlige instanser til at offentliggøre oplysninger om deres aktiviteter og stille de oplysninger, de er i besiddelse af, til rådighed for borgerne. Overholdelsen af loven er generelt god. Indførelse af et gebyr for henvendelser vedrørende adgang til oplysninger i 2003 reducerede antallet af henvendelser, men gebyret blev afskaffet efter vedtagelsen af loven i 2014.

IV. ANDRE INSTITUTIONELLE SPØRGSMAÅL VEDRØRENDE DEN DEMOKRATISKE KONTROL OG BALANCE

Irland har et tokammersystem: parlamentet (*Oireachtas*) består af et underhus (*Dáil Éireann*) og et overhus (*Seanad Éireann*). Ministre og medlemmer af parlamentet har ret til at fremsætte lovforslag. Det fremgår af forfatningen, at regeringen står til ansvar over for underhuset. Forfatningsmæssig kontrol varetages af *High Court* med ret til at appellere en afgørelse til *Court of Appeal* og *Supreme Court*. Præsidenten kan, efter høring af statsrådet⁶⁹, sende et lovforslag til *Supreme Court* med henblik på forfatningsmæssig kontrol. *Irish Human Rights and Equality Commission* er Irlands nationale menneskerettighedsinstitution og ligestillingsorgan.

Der foreligger praksis for høringsprocessen om lovforslag og love. Parlamentet er ikke forpligtet til at foretage offentlige høringer, når det behandler lovforslag, selv om det regelmæssigt vælger at gøre det, enten i form af en generel indkaldelse af forslag eller i form af inddragelse af de mest relevante interessenter. Inden regeringen offentliggør et lovforslag, bliver der endvidere normalt foretaget en høring. Det relevante ministerium kan offentliggøre en grønbog, hvoraf regeringens idéer fremgår, og opfordre til input fra fagpersoner og organisationer. Før et lovforslag bliver endeligt, kan det generelle indhold af lovforslaget offentliggøres. Det generelle indhold af regeringsforslaget granskes nøje af et parlamentarisk udvalg, før teksten til lovforslaget færdiggøres. Det relevante udvalg kan invitere interessenter til at deltage i møder for at drøfte det generelle indhold af lovforslaget. Når granskningen er afsluttet, udarbejder udvalget en rapport, der fremlægges for parlamentskamrene. I rapporten gives der henstillinger vedrørende lovforslaget baseret på

⁶⁶ Det skal også påpeges, at "medlemsstaterne skal indføre en omfattende lovgivningsmæssig ramme, der giver journalister og andre medieaktører mulighed for at bidrage aktivt og sikkert til den offentlige debat" (anbefaling (CM/Rec(2016)4) fra Europarådets Ministerkomité.

⁶⁷ Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols dom af 15.6.2017, *Independent Newspapers (Ireland) Limited mod Irland*, sag nr. 28199/15.

⁶⁸ Indikatoren for beskyttelse af retten til adgang til oplysninger i MPM 2020 er forbundet med lav risiko, s. 10.

⁶⁹ Et organ, der består af nuværende og forhenværende indehavere af embeder under den lovgivende og dømmende magt, og personer, der udpeges af præsidenten, og som rådgiver præsidenten om udøvelse af dennes skønsmæssige beføjelser.

udvalgets granskning. Dokumenter, der fremlægges for parlamentskamrene, er offentligt tilgængelige på nettet. Lovforslag, der fremsættes af medlemmer af egen drift, gennemgår kun en lignende granskning i et parlamentarisk udvalg, hvis de går videre til anden fase i underhuset⁷⁰. Politiske briefinger af European Parliament Research Service omfatter en vurdering af den forudgående konsekvensanalyse, som er udarbejdet af regeringen. European Parliament Research Service foretager desuden en politisk analyse i relation til lovforslag, der fremsættes af medlemmer af egen drift⁷¹.

Lovgivningsmæssige foranstaltninger til at tackle covid-19-pandemien blev vedtaget gennem den normale lovgivningsprocedure, med en fokuseret drøftelse. Disse lovgivningsmæssige foranstaltninger omfatter *Health (Preservation and Protection and other Emergency Measures in the Public Interest) Bill 2020*⁷² og *Emergency Measures in the Public Interest (COVID-19) Bill 2020*⁷³, som giver sundhedsministeren omfattende beføjelser til at begrænse den enkeltes frihed for at forhindre yderligere spredning af covid-19 i Irland. Nødretsbeføjelserne forbliver gældende indtil 9. november 2020, hvor de ophører med at have virkning, medmindre der vedtages en resolution i begge parlamentskamre om at godkende videreførelsen af foranstaltningerne. *High Court* har afvist en klage over disse love med den begrundelse, at de ikke stod i rimeligt forhold, og at de var forfatningsstridige⁷⁴. Den såkaldte guillotine-metode blev anvendt på begge love. Guillotine-metoden anvendes i hastesager, hvor parlamentskamrene beslutter at forkorte den tid, der er afsat til at fremlægge ændringer, drøfte et lovforslag og stemme om alle resterende faser. I 2019 blev guillotine-metoden anvendt to gange ud af i alt 53 love/lovforslag, som blev vedtaget det år. Endvidere findes der nødretsprocedurer, men de er ikke anvendt i nyere tid⁷⁵.

⁷⁰ Input fra Irland til rapporten om retsstatssituationen for 2020 og oplysninger indhentet i forbindelse med landebesøget.

⁷¹ European Parliament Research Service, *Better Regulation practices in national parliaments*, s. 27.

⁷² *Health (Preservation and Protection and other Emergency Measures in the Public Interest) Act 2020* blev ophøjet til lov af den irske præsident den 20.3.2020. Loven giver sundhedsministeren beføjelser til foretage reguleringer for at indføre foranstaltninger med henblik på at lægge en dæmper på spredning af virus. Dette omfatter beføjelser til: at begrænse rejser til og fra og inden for Irland, at begrænse antallet af personer ved forsamlinger, at sikre, at virksomheder gennemfører foranstaltninger, der beskytter personale og kunder, at lukke steder, såsom skoler.

⁷³ *Emergency Measures in the Public Interest (COVID-19) Act 2020* blev ophøjet til lov den 27.3.2020 af den irske præsident. Loven giver regeringen beføjelser at indføre en række ekstraordinære foranstaltninger og sikkerhedsforanstaltninger for at forhindre, minimere, begrænse eller nedbringe risikoen for at personer bliver smittet med covid-19. Ifølge denne lov kan der indføres foranstaltninger inden for områder såsom boliger og planlægning, sundheds- og socialtjenester, mental sundhed, forsvar, midlertidige løntilskud, afskedigelser og andre områder.

⁷⁴ *High Courts dom af 13.5.2020, O'Doherty & Waters mod Minister for Health & Attorney General.*

⁷⁵ Forfatningen indeholder en mekanisme, hvorved premierministeren kan anmode parlamentet om at forkorte den tid, som overhuset bruger på at behandle et lovforslag, hvis lovgivningen anses for at være "presserende og umiddelbart nødvendig for at bevare den offentlige orden og sikkerhed eller som følge af, at der foreligger en undtagelsestilstand, hvad enten den er national eller international". Denne anmodning skal accepteres af underhuset og præsidenten. Lovgivning, der vedtages på grundlag af denne bestemmelse, vil dog kun være gældende i 90 dage, medmindre begge parlamentskamre er enige om, at den fortsat skal være gældende for en given længere periode. Denne mekanisme er aldrig blevet anvendt. Forfatningen giver også parlamentskamrene mulighed for at antage, at der foreligger "en tid med krig eller væbnet oprør", og at en mindre kategori af vedtaget lovgivning (ret snævert anvendt) i den periode kan undtages fra retsligt tilsyn. Denne mulighed blev anvendt for sidste gang i 1995.

Irish Human Rights and Equality Commission er akkrediteret med status "A"⁷⁶. I sine henstillinger opfordrede FN's Globale Alliance af Nationale Menneskerettighedsinstitutioner *Human Rights and Equality Commission* til at forsøge at opnå tilstrækkelig finansiering og samtidig sikre økonomisk uafhængighed.

Irland har et dynamisk og mangfoldigt civilsamfund, selv om begrænset finansiering har vakt en del bekymring. Civilsamfundets råderum i Irland er åbent⁷⁷, men begrænsninger for civilsamfundsaktiviteter har vakt bekymring blandt civilsamfundsorganisationer i relation til et forbud i *Electoral Acts* mod donationer til politiske formål til en kandidat, et politisk parti/regnskabsenhed, en folkevalgt eller tredjepart, fra en person, som ikke er irsk statsborger eller ikke er bosiddende i Irland, eller fra en juridisk person eller gruppe af juridiske personer, som ikke har et repræsentationskontor i Irland, hvorfra mindst én af dens hovedaktiviteter foregår. Forbuddet gælder uanset beløbet. *Standards in Public Office Commission* har fortolket den relevante lovgivning til også at omfatte bestemte aktiviteter, der varetages af civilsamfundsorganisationer, såsom oplysningsarbejde på andre tidspunkter end i valgperioder. Dette har vakt bekymring hos civilsamfundsorganisationer⁷⁸. I januar 2019 offentliggjorde *Irish Human Rights and Equality Commission* en politisk erklæring om *Electoral Acts* og civilsamfundets råderum i Irland⁷⁹. Den beskrev bekymringer over, at definitionen af udtrykkene "politiske formål" og "tredjepart" i *Electoral Act* er alt for bred og omfatter en række irske civilsamfundsorganisationer, som dermed bliver begrænset i deres oplysningsfunktioner. *Irish Human Rights and Equality Commission* mente, at sådanne lovgivningsmæssige foranstaltninger ville forhindre, at der blev pålagt restriktioner på civilsamfundsaktiviteter i bredere forstand, såsom legitime lobbyaktiviteter og aktiviteter, der sigter mod at påvirke den politiske beslutningstagning, herunder med hensyn til menneskerettigheds- og ligestillingsspørgsmål. *Standards in Public Office Commission* bebudede,⁸⁰ at de vil se på disse spørgsmål i forbindelse med valg eller folkeafstemninger, f.eks. donationer til organisationers lobbyarbejde for at få afholdt en folkeafstemning. Der bør tages behørigt hensyn til kravene i EU-retten⁸¹ og Europarådets standarder⁸² med henblik på civilsamfundsorganisationers adgang til finansiering.

⁷⁶ *Irish Human Rights and Equality Commission* blev akkrediteret med status "A" i november 2015 af underudvalget for akkreditering under FN's Globale Alliance af Nationale Menneskerettighedsinstitutioner (GANHRI), Accreditation Report — November 2015.

⁷⁷ Se CIVICUS' rating, som er en skala med fem kategorier: åben, indsnævret, obstrueret, undertrykt og lukket.

⁷⁸ Amnesty International Ireland, Front Line Defenders, The Wheel, Transparency International Ireland, Uplift and the Irish Council for Civil Liberties (2020), Submission to the UN Special Rapporteur on the Rights to Freedom of Peaceful Assembly and of Association, Mr Clément Nyaletsossi Voule.

⁷⁹ IHREC, Policy Statement on the Electoral Acts and Civil Society Space in Ireland, januar 2019.

⁸⁰ Standards in Public Office Commission, Annual Report for 2019.

⁸¹ Domstolens dom af 18.6.2020, Kommissionen mod Ungarn, C-78/18.

⁸² Europarådets Ministerkomité's anbefaling CM/REC(2017)14; 2014 Joint Guidelines on Freedom of Association of the Venice Commission and OSCE Office for Democratic Institutions and Human Rights.

Bilag: Liste over kilder i alfabetisk rækkefølge*

* *Listen over indkomne bidrag i forbindelse med høringen om rapporten om retsstatssituationen for 2020 kan findes på (COM-websted).*

Amnesty International Ireland, Front Line Defenders, The Wheel, Transparency International Ireland, Uplift and the Irish Council for Civil Liberties (2020), Submission to the UN Special Rapporteur on the Rights to Freedom of Peaceful Assembly and of Association, Mr Clément Nyaletsossi Voule.

Centre for Media Pluralism and Media Freedom (2020), 2020 Media Pluralism Monitor. <https://cmpf.eui.eu/media-pluralism-monitor/mpm-2020>.

CIVICUS, Monitor tracking civic space: Ireland. <https://monitor.civicus.org/country/ireland/>.

Council of the Bar of Ireland (2019), submission to the Joint Committee on Justice and Equality on Access to Justice and Legal Costs of 25 November 2019.

Courts Service, Long-Term Strategic Vision to 2030: Supporting Access to Justice in a modern, digital Ireland.

Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, dom af 10. september 2010, McFarlane mod Irland, sag nr. 31333/06.

Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, dom af 15. juni 2017, Independent Newspapers (Ireland) Limited mod Irland, sag nr. 28199/15.

Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, dom af 22. december 2009, Parlov-Tkalčić mod Kroatien, sag nr. 24810/06.

Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, dom af 6. november 2018, Ramos Nunes de Carvalho e Sá mod Portugal, sag nr. 55391/19, 57728/13 og 74041/13.

Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, dom af 5. maj 2020, Kövesi mod Rumænien, sag nr. 3594/19.

Den Europæiske Unions Domstol, dom af 18. juni 2020, Europa-Kommissionen mod Ungarn, C-78/18.

Den Europæiske Unions Domstol, dom af 19. november 2019, AK, forenede sager C585/18, C624/18 og C-625/18.

Den Europæiske Unions Domstol, dom af 25. juli 2018, LM, C-216/18 PPU.

Den irske regering (2020), bidrag fra Irland til rapporten om retsstatssituationen 2020.

Det Europæiske Center for Presse- og Mediefrihed (2020), Mapping Media Freedom.

Det Europæiske Netværk af Domstolsadministrationer (2020), bidrag fra Det Europæiske Netværk af Domstolsadministrationer til høringen af interessenter om rapporten om retsstatssituationen 2020.

Det Europæiske Observationsorgan for det Audiovisuelle Område (2019), The independence of media regulatory authorities in Europe.

Europa-Kommissionen (2020), EU's resultattavle for retlige anliggender.

Europa-Kommissionen, Landerapport for Irland, SWD(2018) 206 final.

Europa-Kommissionen, Landerapport for Irland, SWD(2019) 1006 final.

Europa-Kommissionen, Landerapport for Irland, SWD(2020) 506 final.

Europa-Parlamentet (2016), En komparativ analyse af mediefrihed og pluralisme i EU-medlemsstaterne.

Europarådet (2020), Platform to promote the protection of journalism and safety of journalists.

Europarådet: Ministerkomitéen (2010), Recommendation CM/Rec(2010)12 of the Committee of Ministers to member states on judges: independence, efficiency and responsibilities.

Europarådet: Ministerkomitéen (2016), Recommendation CM/Rec(2016)4 of the Committee of Ministers to member states on the protection of journalism and safety of journalists and other media actors.

Europarådet: Ministerkomitéen (2017), Recommendation of the Committee of Ministers of the Council of Europe CM/REC(2017)14 on the Legal Status of Non-Governmental Organisations in Europe.

Europarådet: Ministerkomitéen (2019), Resolution CM/ResDH(2016)358 of the Committee of Ministers on excessive length of criminal and civil proceedings and lack of effective remedies.

Europarådet: Venedigkommissionen (2010), Report on the Independence of the Judicial System Part I: The Independence of Judges adopted by the Venice Commission at its 82nd Plenary Session (CDL-AD(2010)004-e).

Europarådet: Venedigkommissionen og OSCE's Kontor for Demokratiske Institutioner og Menneskerettigheder (2014), Joint Guidelines on Freedom of Association.

European Parliament Research Service, Better Regulation practices in national parliaments.

Freedom House (2020), Freedom in the World 2020.

Generaldirektoratet for Kommunikation (2019), Flash Eurobarometer 482: Businesses and corruption.

Generaldirektoratet for Kommunikation (2020), Special Eurobarometer 502: Corruption.

GRECO (2014), Fourth Evaluation Round — Evaluation report on Ireland on Corruption prevention in respect of members of Parliament, judges and prosecutors.

GRECO (2018), Fourth Evaluation Round — Interim compliance report on Ireland on on Corruption prevention in respect of members of Parliament, judges and prosecutors.

High Court, dom af 13. maj 2020, O'Doherty & Waters mod Minister for Health & Attorney General.

Irish Human Rights and Equality Commission (2019), Ireland and the Convention on the Elimination of Racial Discrimination, Submission to the United Nations Committee on the Elimination of Racial Discrimination on Ireland's Combined 5th and 6th Report, oktober 2019.

Irish Human Rights and Equality Commission (2019), Policy Statement on the Electoral Acts and Civil Society Space in Ireland, januar 2019.

Irish Law Society (2018), Contribution to the Review of the Administration of Civil Justice of February 2018. <https://cadmus.eui.eu/handle/1814/61144>.

Irish Times (2018), Regional newspapers reject claims about Government "advertorials". <https://www.irishtimes.com/news/politics/regional-newspapers-reject-claims-about-government-advertorials-1.3408081>.

Journalister uden Grænser, Irland. <https://rsf.org/en/ireland>.

Personal Injuries Commission (2018), Second and Final Report, Department of Business, Enterprise and Innovation of Ireland, juli 2018.

Transparency International (2017), Speak up report. https://transparency.ie/sites/default/files/17.12.13_speak_up_report_ie_final.pdf.

Transparency International Ireland (2019), Submission to the Department of Justice and Equality Review Group consultation on anti-fraud and anti-corruption structures and procedures. https://www.transparency.ie/sites/default/files/19.04.26_ti_ireland_wcc_submission_final.pdf.

Transparency International, 2019 Corruption Perceptions Index. <https://www.transparency.org/en/cpi>.

Underudvalget for akkreditering under FN's Globale Alliance af Nationale Menneskerettighedsinstitutioner (2015), Accreditation Report — November 2015.

Virtuelt landebesøg i Irland i forbindelse med rapporten om retsstatssituationen for 2020.

Bilag II: Landebesøg i Irland

Kommissionens tjenestegrene afholdt virtuelle møder i juni 2020 med:

- Bar of Ireland
- Broadcasting Authority of Ireland
- Formanden for Review Group om strukturer og strategier med henblik på forebyggelse, efterforskning og sanktionering af økonomisk kriminalitet og korruption og den forhenværende Director of Public Prosecutions
- Department of Justice and Equality
- Garda Economic Crime Bureau
- Garda Síochána Ombudsman Commission
- Irish Council for Civil Liberties
- Judicial Appointments Advisory Board
- Judicial Council
- Law Society of Ireland
- Legal Services Regulatory Authority
- National Union of Journalists
- Office of the Director of Corporate Enforcement (ODCE)
- Office of the Director of Public Prosecution
- Public Appointments Service
- Standards in Public Office Commission
- Supreme Court of Ireland
- Transparency International Ireland

* Kommissionen har mødtes også med følgende organisationer på en række horisontale møder:

- Amnesty International
- Civil Liberties Union for Europe
- Civil Society Europe
- EuroCommerce
- European Center for Not-for-Profit Law
- Det Europæiske Borgerforum
- Det Europæiske Center for Presse- og Mediefrihed
- Free Press Unlimited
- Front Line Defenders
- ILGA-Europe
- Den Internationale Juristkommission
- Det Internationale Menneskerettighedsforbund
- Det Internationale Presseinstitut
- Journalister uden grænser
- Konferencen af Europæiske Kirker
- Open Society Justice Initiative/Open Society European Policy Institute
- Platformen for livslang læring
- Transparency International EU